

RCL 1604-30/09

Dr. Nac. Z. Wysokie
- Orosz o rozmuw

2009-07-27

Analiza

wyroku Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 24 marca 2009 r. o sygn. akt K 53/07 (Dz. U. Nr 50, poz. 403)

WYROK: Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 marca 2009 r. o sygn. akt K 53/07 orzekł, iż art. 15 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania (Dz. U. Nr 183, poz. 1354, z 2007 r. Nr 136, poz. 955 oraz z 2008 r. Nr 223, poz. 1465) jest niezgodny z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

PROBLEM: Art. 15 ustawy o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania przewidywał wprowadzenia następujących zmian w ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych:

- 1) uchylenie art. 21, oraz
- 2) dodanie w art. 23 ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Podstawę wpisu w księdze wieczystej hipoteki zabezpieczającej kredyt lub pożyczkę udzieloną przez kasę stanowi oświadczenie właściciela nieruchomości złożone w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym.

3. Do hipotek zabezpieczających kredyty i pożyczki udzielone przez kasę art. 36 § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199 oraz z 2006 r. Nr 66, poz. 470) stosuje się odpowiednio.

Poprawka, w wyniku której do rządowego projektu ustawy o finansowym wsparciu rodzin wprowadzono art. 15, dokonujący zmiany w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych wykroczyła, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, poza ramy przedmiotowe poprawek dopuszczalnych w czasie rozpatrywania projektu ustawy. Wyjście poza te ramy spowodowało zerwanie materialnego związku z projektem ustawy o finansowym wsparciu rodzin i naruszenie tożsamości projektu. **Poprawka wprowadzająca istotną zmianę w projekcie - dotycząca materii innej ustawy, przedłożona została Sejmowi w pierwszym czytaniu, co stanowiło jak podkreślił Trybunał, obejście przepisów konstytucyjnych, dotyczących inicjatywy ustawodawczej w sprawie ewentualnych zmian ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.** W świetle powyższego, Trybunał Konstytucyjny ustalił, iż art. 15 wprowadzony został poprawką sprzeczną z wymogami konstytucyjnymi dotyczącymi poprawki do

ustawy, naruszając tym samym art. 119 ust. 2 Konstytucji. Analizowana poprawka stanowił bowiem „nowość normatywną”, wychodząc poza zakres przedmiotowy projektu ustawy o finansowym wsparciu rodzin.

Równocześnie naruszony został również art. 119 ust. 1 Konstytucji, gdyż w trzech czytaniach nie był rozpatrywany ten sam projekt ustawy, skoro jak zaznaczył Trybunał poprawka wychodząca poza tożsamość materialną projektu rządowego nie była rozpatrywana w trzech czytaniach.

W niniejszym wyroku Trybunał podkreślił również, że procedura legislacyjna w Sejmie, dotycząca art. 15 projektu była także niezgodna z art. 118 ust. 1 Konstytucji, gdyż wychodząc w sposób niezgodny z wymogami konstytucyjnymi, poza zakres projektowanej ustawy, stanowiła w rezultacie inicjatywę ustawodawczą niezgodną z Konstytucją.

Trybunał zaznaczył również, że poprawka zawarta w niekonstytucyjnym art. 15 doprowadziła do nieplanowanej przez projektodawcę i niedopuszczalnej w świetle projektu zmiany charakteru prawnego spółdzielczych kas oszczędnościowo kredytowych. Umożliwiła spółdzielczym kasom udzielanie kredytów preferencyjnych nie tylko na cele mieszkaniowe, do których stosowane są dopłaty, ale również na kredytów długoterminowych na inne cele oraz długoterminowych pożyczek. Z uwagi na fakt, że spółdzielcze kasy oszczędnościowe nie podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego i nie są objęte gwarancjami Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo kredytowych przewiduje szereg norm „ostrożnościowych”, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa środków gromadzonych w kasach przez ich członków. Do norm tych należą również art. 21 (przewidujący maksymalne terminy udzielania kredytów i pożyczek) oraz art. 23 (przewiduje formę sporządzenia umowy pożyczki lub kredytu) ustawy o kasach oszczędnościowo kredytowych, których zmiana przewidziana w zgłoszonej poprawce pozbawiała kasy ochrony przed ryzykiem związanym z udzielaniem kredytów długoterminowych i zablokowaniem środków finansowych kas.

Ponadto do zmiany charakteru kas oszczędnościowych doprowadziła także druga poprawka wprowadzona do tego projektu, w wyniku której wszystkie wyrazy „bank” zostały zastąpione wyrazami „instytucja ustawowo upoważniona do udzielania kredytów”, w następstwie czego rozszerzony został katalog podmiotów uprawnionych do udzielania kredytów mieszkaniowych z dopłatami z budżetu państwa, obejmując również spółdzielcze kasy.

ZALECENIA: Podjęcie prac legislacyjnych nie jest wymagane.

Niezgodność z Konstytucją art. 15 ustawy o finansowym wsparciu rodzin powoduje uchylenie całego artykułu 15, uchylającego art. 21 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo kredytowych, oraz dodający ust. 2 i 3 do art. 23 tej ustawy. **Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny, szczególna relacja między uchylonym art. 15, a uchylonym przez ten przepis art. 21 i zmienianym art. 23 ustawy o spółdzielczych kasach, powoduje przywrócenie mocy**

obowiązującej tych artykułów w brzmieniu sprzed powyższej nowelizacji, i tym samym przywrócenie zawartych w tych artykułach norm „ostrożnościowych”.

Jednocześnie Trybunał podkreślił, że skutki niekonstytucyjności, nie obejmują umów dotyczących kredytów i pożyczek oraz innych faktów prawnych, związanych ze stosowaniem przepisów obowiązujących w okresie od wejścia w życie niekonstytucyjnego art. 15, aż do ogłoszenia niniejszego wyroku. Umowy dotyczące pożyczek i kredytów, zawarte na gruncie niekonstytucyjnego stanu prawnego nie wygasają i, co zaznaczył Trybunał, mimo uchylecia art. 15, nic nie stoi na przeszkodzie realizacji tych umów.

Wp/r G. Mikłasz

Opr.: Oliwia Jokiela
Tel. 694 60 34

23 07 2008.

*Oliwia Jokiela
Wp/r*